

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je jednim delom i kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Mediji su u subotu, 26. marta 2011. godine, preneli da je osnivač listova „Kurir“ i „Glas javnosti“, Radisav Rodić, sa Višim tužilaštvom u Beogradu zaključio sporazum o priznanju krivice, te da, ukoliko sud prihvati taj sporazum, njemu neće biti suđeno, već će mu biti izrečena zatvorska kazna od dve godine. Prema nagodbi sa tužilaštvom, Rodiću bi trebalo da bude izrečena i mera zabrane obavljanja poziva, delatnosti i dužnosti u trajanju od šest godina. Rodić je optužen za zloupotrebu službenog položaja, pošto je koristeći lažnu dokumentaciju podigao kredit od Komercijalne banke od 22 miliona dinara, koji nije vratio. Rodić je u pritvoru od hapšenja, 27. oktobra 2009. godine. Na početku suđenja, u decembru prošle godine, Rodić je tvrdio da nije kriv. Kazao je i da kao vlasnik dnevnih listova, prilikom određivanja uređivačke politike nije bio spreman da podlegne pritiscima pojedinih političara i tajkuna, koji nisu želeli da se mediji bave kritičkom analizom njihovog delovanja na javnoj sceni.

Podsetimo, nakon usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju 31. avgusta 2009. godine, za čiji veći deo odredbi je kasnije, svojom odlukom od 22. jula 2010. godine, Ustavni sud utvrdio da su nesaglasne sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, u javnosti se moglo čuti da je povod usvajanja takvog zakona zapravo pokušaj države da se obračuna sa Rodićem i njegovim listovima. Naime, složena vlasnička struktura i međusobne veze kompanija u kojima je Rodić imao vlasničko učešće, blokirani računi zavisnih društava po osnovu potraživanja matičnih kompanija i česti prenosi osnivačkih prava na listovima koje je izdavao sa jednih kompanija na druge, onemogućavali su naplatu potraživanja po pravnosnažnim sudskim presudama protiv Rodićevih listova, a zbog krajnje kontroverznih tekstova koje su objavljivali. Paradoks je što na kraju, izmenjeni i dopunjeni Zakon o javnom informisanju nije iskorišćen protiv Rodića, a on postiže sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice povodom, sa čitavom ovom stvari nepovazanim korišćenjem lažne dokumentaciju radi dizanja kredita. Pojedini eksperti su još u vreme usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju govorili da bi problem koji je kreiran tako što su povezane kompanije, u kojima je Rodić imao vlasničko učešće, jedne drugima blokirale račune i izbegavale plaćanje obaveza po pravnosnažnim presudama, mogao biti tretiran postojećim odredbama krivičnog zakonodavstva koje se odnose na oštećenje

poverilaca. Za ovakvu argumentaciju nije bilo sluha i restriktivni Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju je ipak bio usvojen. Takav, restriktivan Zakon, i mimo kasnije odluke Ustavnog suda kojom je veći deo njegovih odredbi stavljen van pravne snage, nesumnjivo je doprineo jačanju autocenzure u srpskim medijima.

2. Zakon o radiodifuziji

2.1. Savet Republičke radiodifuzne agencije (RRA) doneo je 9. marta 2011. godine Obavezujuće uputstvo o ponašanju emitera u vezi sa „rijaliti programima“. Uputstvo je objavljeno u Službenom glasniku Republike Srbije br. 17/2011, i stupilo je na pravnu snagu 23. marta. Uputstvom se zabranjuje emitovanje „rijaliti programa“ u direktnom prenosu (uživo). Uvođenje zabrane pravda se potrebom doslednog sprovođenja Zakona o radiodifuziji i Opšte obavezujućeg uputstva o ponašanju emitera (Kodeks ponašanja emitera).

Obavezujuće uputstvo kojim su zabranjeni direktni prenosi „rijaliti programa“, direktna je posledica incidenata u ovakvim programima o kojima smo pisali u ranijim izveštajima, a koji su kulminirali antisemitskim ispadima u direktnom prenosu rijaliti programa „Dvor“ na Televiziji Pink, u noći između 24. i 25. februara 2011. godine. Shodno Zakonu o radiodifuziji, obavezujuće uputstvo jeste jedan od mehanizama koji Agenciji stoji na raspolaganju u cilju efikasne implementacije radiodifuzne politike. Zakon predviđa da RRA obavezujuće uputstvo donosi ako, u vezi sa pojedinim pitanjem koje se odnosi na sadržaj programa, ustanovi neujednačeno ponašanje emitera, pri čemu se određeni vidovi tog ponašanja mogu smatrati nedozvoljenim. U konkretnom slučaju ovaj formalni uslov jeste dozvoljen. U uslovima izazvane konsternacije javnosti neprihvatljivim sadržajem pojedinih „rijaliti programa“, ovakva odluka RRA nije preispitivana sa aspekta njene proporcionalnosti kao ograničenja slobode izražavanja u cilju zaštite morala i zaštite prava drugih. Ono što je nesporno, a na šta je u ovim izveštajima više puta ukazivano, jeste da RRA nikada nije donela propis kojim bi jasno i nedvosmisleno žanrovski klasifikovala programe. Makar u tom smislu, primena obavezujućeg uputstva koje zabranjuje direktne prenose čitavog jednog televizijskog žanra, pri čemu sam taj žanr od strane RRA nije jasno i precizno definisan, mogla bi u praksi dovesti do problema i nedoumica.

3. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja; Zakon o zaštiti podataka o ličnosti

3.1. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti dostavio je Narodnoj skupštini Republike Srbije Izveštaj o sprovođenju Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u 2010. godini.

U izveštaju se konstatuje sve intenzivnije obraćanje građana Povereniku radi zaštite njihovih prava, za 55% više nego u prethodnoj godini samo u oblasti pristupa informacijama, odnosno sedam i po puta više nego u 2005. U izveštaju se, međutim, konstatuje da je u odnosu na zaštitu podataka o ličnosti, stanje u Srbiji daleko od zadovoljavajućeg, te da se odnos društva i države prema privatnosti, posebno prema zaštiti podataka o ličnosti mora korenito menjati.